

Vem kan berätta om kulturlivet?

Ett häfte om tillgänglighet

Välja Vinkel
- ett arvsfondsprojekt

Produktion: Välja Vinkel.

Utgivare: Kulturens Bildningsverksamhet i samarbete med Kulturföreningen Kretsen.

Grafisk formgivning: Clash Kommunikation

Illustration omslag: Emelie Klein & Ronnie Berg

Projektet Välja Vinkel genomförs med stöd från Arvsfonden.

Murhaf Fanous

انا في سكرين فوق الناخل البلبل

Syrien, Irak

ALLSPELET PÅ UMEFOLK 2017.
FOTO: BERNT LUNDQVIST

Detta häfte riktar sig till dig som antingen är kulturarrangör eller arbetar inom mediebranschen med inriktning på kultur. Det är ett material som ni kan använda för att utveckla ert arbete med tillgänglighetsfrågor.

Jag är döv och vill recensera en konsert...

Spontant kanske detta känns som ett inte helt genomtänkt uttalande och kanske ler någon åt påståendet, för "hur skulle det gå till?" Men det är definitivt inte något att förkasta. Stanna i stället upp och tänk tanken fullt ut. Varför skulle inte personen kunna recensera musik? Vad säger att hörseln är det enda sinnet som stimuleras på en konsert?

Vad är det som säger att den konsertupplevelse en person som inte kan höra utan endast se konserten och känna basstrycket i kroppen inte är värd att ta del av? Hur skulle en sådan recension se ut? Kan den till och med vara mer spännande än en recension av en hörande? Skulle läsaren rentav bli mer lockad att uppleva artisten?

Rubriken är såklart ställd delvis för att väcka tankar och frågor. Det är tyvärr få som ställer frågan om vilka som har privilegiet och möjligheten att få berätta om kulturlivet. Vilka är det som berättar för de som inte var där? Vilka är reportrarna, fotograferna, filmarna och de som sedan publicerar? Vilka är det som har möjlighet att dokumentera, som väljer utsnittet och perspektiven och gör tolkningen?

Är det möjligt för en person som är rullstolsburen att fotografera i ett scendike på en rockkonsert? Är det möjligt för en person med stark social fobi att som journalist besöka en festival och skriva en konsertrecension? Hur fungerar det om man har dyslexi och vill skriva ett långt reportage till en nättidning men saknar korrekturläsare? Kan en person som är blind skriva en recension om en bildkonstutställning? Frågorna är många och blir bara fler när man fördjupar tanken, men allt bottnar egentligen i en enda frågeställning:

Är det möjligt för personer med funktionsnedsättning att vara de som får berätta historien? Bläddra vidare i detta häfte och gör en resa med oss där ni utmanar er själva att tänka till en extra gång.

FOTO: BERNIT LUNDQVIST

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning antogs 2006 av FN:s generalförsamling. Sverige antog konventionen 2008 och har därmed förbundit sig att i lag och tillämpning följa dess innehåll. Här följer några särskilt utvalda delar ur konventionen:

“Konventionsstaterna åtar sig att säkerställa och främja fullt förverkligande av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning utan diskriminering av något slag på grund av funktionsnedsättning.”

“Konventionsstaterna erkänner rätten till arbete för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som för andra.”

“Konventionsstaterna ska vidta ändamålsenliga åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska få möjlighet att utveckla och använda sin kreativa, artistiska och intellektuella förmåga, inte endast i eget intresse utan även för samhällets berikande.”

Sverige har alltså tagit ställning mot diskriminering av personer med funktionsnedsättning. Sverige har bland annat åtagit sig att sörja för att personer med funktionsnedsättning ska kunna arbeta på lika villkor som för andra och för att de ska kunna använda sin kreativa, artistiska och intellektuella förmåga för samhällets berikande.

Vems ansvar är det?

Exemplen på sidan 4 är bara några av de problemställningar som uppstår i situationer där personer som har en funktionsnedsättning möter kultur- och mediebranschen i egenskap av den som ska återge, dokumentera eller recensera.

Frågorna blir många och de bottnar i perspektiv om tillgänglighet, både i kulturlivet och mediebranschen. Varför skulle inte en person med funktionsnedsättning ha möjlighet att vara inkluderad och ge sitt perspektiv, sin upplevelse och tolkning? Vad kan mediebranschen göra? Vad kan kulturarrangörerna göra? När vi kommit så långt i resonemanget kommer nästa fråga: Vems ansvar är detta? Vilket ansvar har du?

Svaret på frågan är inte helt enkelt. Vem eller vilka har ansvar för att ett kulturarrangemang ska vara tillgängligt, inte bara för publik utan även för journalister med funktionsnedsättning? Är det arrangören endast eller även mediebranschen? Är det även lokalhållare? Vilket ansvar har individerna och vilket ansvar har samhället?

Vi tänker inte ge oss på att försöka ge ett absolut svar på frågan. Vi vill istället bjuda in dig som läser detta att hjälpa oss att ge svaren!

Om Välja Vinkel

Välja Vinkel är ett Arvsfondsfinansierat projekt som pågår under perioden 2015-2018 och som arbetar för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor ska kunna dokumentera kulturarrangemang i egenskap av fotografer, skribenter, recensenter med mera.

I det arbetet ingår kartläggning av hur situationen ser ut samt att testa olika metoder för att förbättra tillgängligheten. Projektet strävar efter att föra upp frågan på agendan inom såväl kulturlivet som i mediebranschen. Målet för projektet är att ta fram metoder och strategier för att arbeta med tillgänglighet inom dessa områden och att sprida dessa bland kulturlivets och mediebranschens aktörer.

Under projektets tre år driver projektet en egen tidning med kulturinriktning som möjliggör för personer som har en funktionsnedsättning att vara delaktiga och producera innehåll. Välja Vinkel besöker under projektiden kulturarrangemang för att testa tillgängligheten. I samråd med kulturarrangörer testas och utvecklas projektets metoder för en ökad tillgänglighet.

Projektet vänder sig också till mediebranschen för att utmana med frågor om tillgänglighet. Hur fungerar det i den ofta stressiga mediavärlden om en person med funktionsnedsättning vill verka som journalist, fotograf, filmare och så vidare? Under projektiden fördjupar projektet samarbetet med parter i kultur- och mediebranschen för att förbättra tillgängligheten.

Ni kan läsa mer om projektet i häftet "En utmaning för media och kultur" som finns att ladda ner på projektets hemsida: www.valjavinkel.se

Kulturvinkeln

Kulturvinkeln är namnet på den tidning som projektet producerar för att synliggöra deltagarnas arbeten i form av reportage, krönikor, recensioner och annat. För läsaren är Kulturvinkeln en kulturtidning i största allmänhet. Det syns inte vilka artiklar som skrivits eller vilka fotografier som tagits av någon med funktionsnedsättning, och det är också det som är poängen.

Nedan, samt på nästa sida, visas uppslag ur Kulturvinkeln 2017.

U Rock sätter standarden

Det var somerferien i Sydskan och några komerter med stora värdepåsar som låg rum på Campus Arvika den 1 juni i U Rock då rockkonserter i U Rock arrangerades för andra gången.

Under festivalen presenterade festivalen många band och artister som Karyop, D-A-D och The Roots. Sedan för 2017 är festivalen var som somerferien med en festival i U Rock som heter U Rock. U Rock är en festival som heter U Rock. U Rock är en festival som heter U Rock.

Det var det där lite serverade kaffe på festivalområdet. Efter ett tag kom dock alkoholen till beräknas. Det var ett litet tag innan festivalen startade. Det var ett litet tag innan festivalen startade. Det var ett litet tag innan festivalen startade.

U Rock sätter standarden. U Rock sätter standarden. U Rock sätter standarden. U Rock sätter standarden. U Rock sätter standarden. U Rock sätter standarden. U Rock sätter standarden. U Rock sätter standarden.

drEAM

Kulturivinkeln besöker en elektroakustisk konsert under Mivintfestivalen i Piteå

drEAM framhåller uppträdandet som verktyget för att skapa en värld som vi vill leva i. Alla stycken har ett tydligt uttryck och en egen stil som prägnar dem som en del av scenen, och de är aktiva på ett flertal sociala medier som Facebook, Twitter och SoundCloud.

drEAM – styckarna för stycket

drEAM är en elektroakustisk band som består av fem medlemmar: Joakim, Fredrik, Emma, Linnea och Hanna. De har ett tydligt uttryck och en egen stil som prägnar dem som en del av scenen, och de är aktiva på ett flertal sociala medier som Facebook, Twitter och SoundCloud.

Nordiskt melodiskt stycke för tape och violin som inkluderar publik till självbiografi. Publikens ombuds och medlemmar som har varit med på scenen, och de är aktiva på ett flertal sociala medier som Facebook, Twitter och SoundCloud.

Enligt att överdrivna språkliga inläggningar ramar ihop Nordiskt melodiskt stycke för tape och violin som inkluderar publik till självbiografi. Publikens ombuds och medlemmar som har varit med på scenen, och de är aktiva på ett flertal sociala medier som Facebook, Twitter och SoundCloud.

drEAM framhåller uppträdandet som verktyget för att skapa en värld som vi vill leva i.

Revolutionsromantik i Dystopiteå

Kulturivinkeln möter Robbi i Ljå – student på Malmhögskolan i Piteå, kompositör och projektledare för konserten drEAM som äger rum under, och samverkar med, Mivintfestivalen.

Har du kommit till Piteå?

– Arrangören är vi som studerar första året på kandidatutbildningen i kommunikation, Fredrik Elvén, Oskar Eriksson, Erik Håland, Mikkel Pettersson och jag. Vi har samarbetat med Malmhögskolan, Institutet för kultur och samhälle, och till utbildningen så vi som är första året på kandidatutbildningen i kommunikation, Fredrik Elvén, Oskar Eriksson, Erik Håland, Mikkel Pettersson och jag. Vi har samarbetat med Malmhögskolan, Institutet för kultur och samhälle, och till utbildningen så vi som är första året på kandidatutbildningen i kommunikation, Fredrik Elvén, Oskar Eriksson, Erik Håland, Mikkel Pettersson och jag.

Har du kommit till Piteå?

– Arrangören är vi som studerar första året på kandidatutbildningen i kommunikation, Fredrik Elvén, Oskar Eriksson, Erik Håland, Mikkel Pettersson och jag. Vi har samarbetat med Malmhögskolan, Institutet för kultur och samhälle, och till utbildningen så vi som är första året på kandidatutbildningen i kommunikation, Fredrik Elvén, Oskar Eriksson, Erik Håland, Mikkel Pettersson och jag.

I KORPILOMBOLO

När dagen blir natt
hyllas mörkert
i Korpilombolo

Vad är det som gör mörkert konst så fascinerande och framförallt som låter till en så enkel begrepp? Mörkert konst är en konstform som består av mörka och ljusa färger som skapar en djup och mystisk atmosfär. Det är en konstform som har blivit populär under de senaste åren, och det är en konstform som har blivit populär under de senaste åren.

Litteraturvetaren Jukka Vuorinen som har skrivit boken 'Mörkert konst och dess betydelse för konst och kultur'.

Litteraturvetaren Jukka Vuorinen som har skrivit boken 'Mörkert konst och dess betydelse för konst och kultur'.

Litteraturvetaren Jukka Vuorinen som har skrivit boken 'Mörkert konst och dess betydelse för konst och kultur'.

En stilla jul trots fortsatt autofografakt

Även om man haft en lugn jul på autofografakt i Piteå, så har julen ändå varit en stilla jul trots fortsatt autofografakt. Det är en stilla jul trots fortsatt autofografakt.

Foto: Jukka Vuorinen

ILLUSTRATION: RONNIE BERG

Till dig som är kulturarrangör

(Du som är i mediebranschen kan bläddra vidare till sidan 12)

Som kulturarrangör tar man ett ansvar för att presentera något inför en publik. Det kan vara väldigt många olika former – musik, konst, film eller teater, för att nämna några av de vanligaste. Det finns därför oerhört varierande förutsättningar och behov beroende på vilken kulturform det är, vilket också påverkar hur det når mottagarna.

Exempelvis har en konsertarrangör för en utomhusfestival troligen väldigt annorlunda förutsättningar och faktorer att ta hänsyn till kontra en arrangör av en bildkonstutställning inomhus. Men oavsett form så finns en medvetenhet hos arrangören att nå ut till en publik. Många arrangörer har idag en medvetenhet om att personer i en publik kan ha särskilda behov och att tillgänglighet är en viktig fråga.

Hur börjar vi?

Det gäller att som arrangör våga ställa frågan och inte vara rädd för en diskussion: Hur arbetar vi med tillgänglighet för personer inom media som har en funktionsnedsättning?

Ta upp det med kollegor i er arrangörsgrupp, i er förening eller ert företag, i er organisation. Var inte rädda för att ha fel eller att inte ha resurser. Att arbeta med frågor om tillgänglighet kräver troligen såväl mod som lyhördhet. Det börjar i att skapa medvetenhet och i att våga diskutera. Därefter behöver ni fundera på lösningar och vad ni kan göra för att försöka arbeta mer tillgängligt.

Vi föreslår en arbetsplan med tre träffar. På nästa sida finner ni ett förslag till en handlingsplan som inspirerats av studiecirkeln som form, där ni som kulturarrangörer tillsammans kan fördjupa er i frågorna.

Hjälp för genomförande?

Om ni vill kan ni också vända er till Kulturens Bildningsverksamhet för att få tips och råd kring hur ni kan genomföra detta som just studiecirkel. Kulturens är ett studieförbund och även huvudsaklig ägare av projektet Välja Vinkel. Ni kan läsa mer om Kulturens på sidan 15 i detta häfte.

Tipsa oss!

Vi tar med glädje emot de resultat ni kommit fram till. Om ni vill berätta hur ni tänkt och vad ni kommit på tar projektet Välja Vinkel gärna med era erfarenheter och tankar på ämnet till den slutpublikation* som projektet producerar och som kommer att ge exempel på erfarenheter, tips och råd på hur man kan arbeta med tillgänglighet inom kultur och media. Skicka gärna in era resultat till oss på: info@valjavinkel.se

*Projektet Välja Vinkel slutar i september 2018 men ni kommer kunna nå projektets ägare en tid efter projektperioden och vi tar gärna emot era tips via hemsidorna:

www.valjavinkel.se

www.kulturens.se

Förslag till handlingsplan

Vi rekommenderar att ni är minst tre personer som träffas fysiskt eller på distans och att ni mellan träffarna också tar er tid för reflektion.

Träff nummer 1

Frågor för en första träff kan vara:

- Vad betyder tillgänglighet för oss?
- Hur arbetar vi med tillgänglighet för publiken och hur ser vi på det arbetet?
- Hur arbetar vi med tillgänglighet för medierepresentanter?
- I vilken utsträckning har vi ett ansvar att arbeta med tillgänglighet?

Träff nummer 2

Frågor för en andra träff kan vara mer konkreta, där ni själva bör forma frågorna utifrån vilken typ av kulturarrangemang ni skapar.

Exempel:

- Vad händer om vi får besök av en reporter som är döv och vill ha med en teckentolk?
- Hur gör vi om en fotograf som kommer till oss från en tidning är rullstolsburen? Kan personen komma åt att fotografera i fotodiket?

Träff nummer 3

Här rekommenderar vi att ni försöker sammanfatta era tankar och erfarenheter från de första träffarna och tillsammans fundera över vilka idéer ni har.

- Vad skulle ni kunna göra med rätt resurser?
- Var kan ni hitta resurserna för detta?
- Vad kan ni göra med de resurser som står till buds?

Fördjupningsuppgifter

- Fundera på hur ni kommunicerar till omvärld att ni arbetar med tillgänglighet.
- Skriv en handlingsplan för hur ni som arrangörer hanterar frågor om tillgänglighet för media.
- Genomför tester där ni utmanar er själva som arrangörer i tillgänglighetsfrågor.

ILLUSTRATION: RONNIE BERG

Till dig som är i mediebranschen

Som journalistisk mediekanal – vare sig det är TV, radio, tidning eller annat – skildrar man en bråkdel av verkligheten för den som inte var där själv. Likt kulturarrangörer handlar det om att nå ut och förmedla till publik. Foto, text och rörlig bild ställer olika krav på medierepresentanter och en medierepresentants chanser till yrkesverksamhet påverkas därefter. Har en medierepresentant en funktionsnedsättning blir det ytterligare en uppsättning krav att ta hänsyn till, och beroende på funktionsnedsättningens art kan det tyckas rentav omöjligt att ha denne anställd.

Till exempel kan det innebära svåra komplikationer att skicka en rullstolsburen reporter till att rapportera från naturnära platser eller gamla byggnader som av bevaringsskäl inte kan anpassas. Vissa funktionsnedsättningar som påverkar motoriken kan försvåra dokumentation via film och foto. Några psykiska funktionsnedsättningar som påverkar humör eller koncentration kan bryta den förutsägbarhet som deadlines i ett snabbt tempo kräver. Samtidigt som anpassningar görs för mottagare av medias bevakning görs väldigt lite för att öka förutsättningarna för funktionsnedsattas möjlighet att arbeta inom området media.

Hur börjar vi?

Att ställa frågan och inte vara rädd för diskussion är nyckeln. Hur kan vår bransch bli tillgänglig för personer med funktionsnedsättning att arbeta inom?

Ställ frågan till kollegor på er redaktion eller ledning. Låt inte diskussionen stanna vid att man inte har resurser eller att man är rädda för att ha fel. Det krävs en del mod och lyhördhet för att arbeta med frågor om tillgänglighet. Allt börjar i att skapa medvetenhet och i att våga diskutera. Lösningar och planer på vad ni kan göra för att försöka göra arbetet mer tillgängligt kommer därefter.

Vi föreslår en arbetsplan med tre träffar. På nästa sida finner ni ett förslag till en handlingsplan som är inspirerad av studiecirkeln som form, där ni som medieaktörer tillsammans kan fördjupa er i frågorna.

Hjälp för genomförande?

Om ni vill kan ni också vända er till Kulturens Bildningsverksamhet för att få tips och råd kring hur ni kan genomföra detta som just studiecirkel. Kulturens är ett studieförbund och även huvudsaklig ägare av projektet Välja Vinkel. Ni kan läsa mer om Kulturens på sidan 15 i detta häfte.

Tipsa oss!

Vi tar med glädje emot de resultat ni kommit fram till. Om ni vill berätta hur ni tänkt och vad ni kommit på tar projektet Välja Vinkel gärna med era erfarenheter och tankar på ämnet till den slutpublikation* som projektet producerar och som kommer att ge exempel på erfarenheter, tips och råd på hur man kan arbeta med tillgänglighet inom kultur och media. Skicka gärna in era resultat till oss på: info@valjavinkel.se

*Projektet Välja Vinkel slutar i september 2018 men ni kommer kunna nå projektets ägare en tid efter projektperioden och vi tar gärna emot era tips via hemsidorna:

www.valjavinkel.se

www.kulturens.se

Förslag till handlingsplan

Vi rekommenderar att ni är minst tre personer som träffas fysiskt eller på distans och att ni mellan träffarna också tar tid för reflektion.

Träff nummer 1

Frågor för en första träff kan vara:

- Vad betyder tillgänglighet för oss?
- Hur arbetar vi med tillgänglighet för mottagare och hur ser vi på det arbetet?
- Hur arbetar vi med tillgänglighet för våra medierepresentanter?
- I vilken utsträckning har vi ett ansvar att arbeta med tillgänglighet?

Träff nummer 2

Frågor för en andra träff kan vara mer konkreta, där ni själva bör forma frågorna utifrån vilken typ av medium ni representerar och vilken kulturrapportering ni står för.

Exempel:

- Vad händer om en anställd med koprofali får i uppdrag att recensera en opera?
- Hur gör vi om en anställd med grav hörselskada rings upp av en person som är missnöjd med intervjun personen medverkade i?

Träff nummer 3

Här rekommenderar vi att ni försöker sammanfatta era tankar och erfarenheter från de första träffarna och tillsammans fundera över vilka idéer ni har.

- Vad skulle ni kunna göra med rätt resurser?
- Var kan ni hitta resurser för detta?
- Vad kan ni göra med de resurser som står till buds?

Fördjupningsuppgifter

- Fundera på hur ni kommunicerar till omvärlden att ni arbetar med tillgänglighet.
- Skriv en handlingsplan för hur ni som mediekanal hanterar frågor om tillgänglighet för reportrar.
- Genomför tester där ni utmanar er själva som mediekanal i tillgänglighetsfrågor.

Arvsfonden fördelar stöd till organisationer som driver ideell verksamhet och som arbetar för barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning. Det finns två sorters stöd - projektstöd och lokalstöd. De projekt som får stöd ska vara nyskapande och utvecklande och ligga utanför organisationens ordinarie verksamhet. Ett projekt får stöd ur Arvsfonden under högst tre år.

Det är myndigheten Arvsfondsdelegationen som beslutar om vilka projekt som ska få stöd, följer upp projekt som fått stöd, ser till att erfarenheterna från verksamheterna sprids samt informerar om Arvsfondens ändamål och hur fondmedlen används.

Läs mer: www.arvsfonden.se

KULTURENS

Kulturens är Sveriges nyaste studieförbund som bildades med syfte att sätta kulturfrågorna i fokus. De sexton medlemsorganisationerna har det gemensamt att de alla är kulturorganisationer. Kulturens är det enda studieförbund som ägs av kulturlivets aktörer. Allas rätt till kultur är en viktig hörnsten för Kulturens och därför vill förbundet bland annat fördjupa arbetet med tillgänglighet tillsammans med föreningslivet.

Kulturens driver projektet Välja Vinkel tillsammans med sina samarbetspartners.

Läs mer: www.kulturens.se

Projektet genomförs i samverkan med Kulturforeningen Kretsen i Umeå, som även var delaktig i skapandet av projektidén. Kulturforeningen Kretsen har en bred verksamhet med bland annat fotografering, videoskopande och olika sorters kulturarrangemang som exempelvis konserter. I och med projektet får foreningen möjlighet att arbeta fördjupat och kvalitativt med tillgänglighet.

Läs mer: www.kretsen.org

Välja Vinkel

- ett arvsfondsprojekt

www.valjavinkel.se

KULTURENS

Kulturöveringen
KRETSEN
UMEA